

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 22 października 2021 r.

Pozycja 143

POSTANOWIENIE

z dnia 29 czerwca 2021 r.

Sygn. akt Tw 5/20

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Justyn Piskorski,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym wniosku Komisji Krajowej Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Inicjatywa Pracownicza o zbadanie zgodności:

- 1) art. 15zzzzzo ust. 1 „ustawy z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 695)” z art. 2 i art. 153 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,
- 2) art. 15zzzzzq ust. 1 ustawy powołanej w punkcie 1 z art. 2 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu wnioskowi.

UZASADNIENIE

1. We wniosku, wniesionym do Trybunału Konstytucyjnego 5 czerwca 2020 r. (data nadania), Komisja Krajowa Ogólnopolskiego Związku Zawodowego Inicjatywa Pracownicza (dalej: wnioskodawca), wystąpiła o zbadanie zgodności:

1) art. 15zzzzzo ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, ze zm.; dalej: ustawa marcowa) – nieprawidłowo określonej w *petitum* wniosku jako „ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 695)” (dalej: ustawa kwietniowa) – z art. 2 i art. 153 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

2) art. 15zzzzzq ust. 1 ustawy marcowej – nieprawidłowo określonej w *petitum* wniosku jako ustawa kwietniowa – z art. 2 Konstytucji.

2. Zarządzeniem Prezesa Trybunału Konstytucyjnego z 18 czerwca 2020 r. wnioskodawca – na podstawie art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) – został wezwany do usunięcia braku formalnego przez nadesłanie kopii wniosku wraz z załącznikami.

W piśmie procesowym, wniesionym do Trybunału 8 lipca 2020 r. (data nadania), wnioskodawca wykonał powyższe zarządzenie.

3. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 11 września 2020 r. wnioskodawca – na podstawie art. 61 ust. 3 u.o.t.p.TK – został wezwany do usunięcia braków formalnych wniosku przez wskazanie – stosownie do art. 47 ust. 2 pkt 4 u.o.t.p.TK – argumentów lub dowodów na poparcie zarzutu niezgodności zaskarżonych przepisów z powołanymi wzorcami konstytucyjnymi.

W piśmie procesowym, wniesionym do Trybunału 6 października 2020 r. (data nadania), wnioskodawca odniósł się do powyższego zarządzenia.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) wniosek podmiotu, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 3-5 Konstytucji, podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada on określonym przez prawo wymogom.

2. Wnioskodawca – stosownie do art. 48 ust. 1 pkt 1 i 2 u.o.t.p.TK – wskazał swoją legitymację w niniejszej sprawie, a także załączył do wniosku dokumenty, o których mowa w art. 48 ust. 2 pkt 1-3 u.o.t.p.TK.

3. Przedmiotem kontroli w niniejszej sprawie uczyniono art. 15zzzzzo ust. 1 oraz art. 15zzzzzq ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 374, ze zm.; dalej: ustawa marcowa), która przez wnioskodawcę nieprawidłowo została określona w *petitum* wniosku jako „ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 r. poz. 695)” (dalej: ustawa kwietniowa). W istocie zakwestionowane w niniejszej sprawie przepisy zostały – z dniem 18 kwietnia 2020 r. – dodane do ustawy marcowej przez art. 73 pkt 57 w związku z art. 118 *in principio* ustawy kwietniowej.

Jako wzorce kontroli wnioskodawca powołał:

- art. 2 i art. 153 ust. 1 Konstytucji odnośnie do art. 15zzzzzo ust. 1 ustawy marcowej;
- art. 2 Konstytucji odnośnie do art. 15zzzzzq ust. 1 ustawy marcowej.

4. Trybunał stwierdza, że analizowany wniosek – w obecnym kształcie – nie może zostać przyjęty do rozpoznania merytorycznego.

4.1. W odniesieniu do art. 15zzzzzo ust. 1 ustawy marcowej należy zauważyć, że wskazany przepis – w brzmieniu zakwestionowanym przez wnioskodawcę – stanowił, co następuje:

„W przypadku gdy negatywne skutki gospodarcze COVID-19 spowodują stan zagrożenia dla finansów publicznych państwa, w szczególności wyższy od zakładanego w ustawie budżetowej wzrost deficytu budżetu państwa lub państwowego długu publicznego, Rada Ministrów, na wniosek Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, zaopiniowany przez Szefa Służby Cywilnej, może, w drodze rozporządzenia, określić rodzaj stosowanych rozwiązań w zakresie ograniczenia kosztów wynagrodzeń osobowych w podmiotach wymienionych w art. 15zzzzzp ust. 1, uwzględniając potrzeby budżetu państwa, a także konieczność zapewnienia prawidłowego realizowania zadań administracji rządowej”.

Na mocy art. 77 pkt 52 w związku z art. 103 *in principio* ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. poz. 1086, ze zm.; dalej: ustawa czerwcową) – z dniem 24 czerwca 2020 r. – wyrazy „zadań administracji rządowej” w zakwestionowanym przepisie zostały zastąpione wyrazami „zadań jednostek sektora finansów publicznych”.

4.2. Artykuł 15zzzzzq ust. 1 ustawy marcowej w brzmieniu zakwestionowanym przez wnioskodawcę stanowił, co następuje:

„1. Realizacja obowiązku zmniejszenia zatrudnienia, o którym mowa w art. 15zzzzzo ust. 2 pkt 1, może nastąpić przez:

1) rozwiązanie z pracownikiem stosunku pracy, w tym z pracownikiem posiadającym ustalone prawo do emerytury lub renty;

2) nie zawarcie z pracownikiem kolejnej umowy o pracę, w przypadku umowy zawartej na okres próbny, umowy zawartej na czas określony;

3) obniżenie wymiaru czasu pracy pracownika z jednoczesnym proporcjonalnym zmniejszeniem wynagrodzenia za pracę”.

Na mocy art. 46 pkt 34 lit. a w związku z art. 76 *in principio* ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. poz. 875, ze zm.; dalej: ustawa majowa) punkt 1 – z dniem 16 maja 2020 r., czyli jeszcze przed złożeniem analizowanego wniosku – otrzymał następujące brzmienie:

„rozwiązanie z pracownikiem stosunku pracy, w tym z pracownikiem posiadającym ustalone prawo do emerytury lub renty, lub spełniającym warunki do przyznania emerytury”.

Z kolei na podstawie art. 20 pkt 9 w związku z art. 47 *in principio* ustawy z dnia 14 sierpnia 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zapewnienia funkcjonowania ochrony zdrowia w związku z epidemią COVID-19 oraz po jej ustaniu (Dz. U. poz. 1493, ze zm.) do przepisu tego – z dniem 1 września 2020 r. – dodano punkt 4 w brzmieniu:

„likwidację etatów nieobsadzonych, na które podmioty, o których mowa w art. 15zzzzzzp ust. 1, otrzymały środki z budżetu państwa, oraz zwrot tych środków”.

4.3. W związku z powyższym Trybunał zauważa, że art. 77 pkt 52 ustawy czerwcowej oraz art. 46 pkt 34 lit. a ustawy majowej formalnie nadały nowe brzmienie odpowiednio: art. 15zzzzzo ust. 1 oraz art. 15zzzzzq ust. 1 pkt 1 ustawy marcowej. Oznacza to, że przepisy te – w brzmieniach zakwestionowanych przez wnioskodawcę – już nie obowiązują (por. m.in.: wyrok TK z 3 października 2018 r., sygn. SK 5/16, OTK ZU A/2018, poz. 54 – odnośnie do problematyki kontroli konstytucyjności przepisów w związku ze zmianą fragmentów ich treści; postanowienie TK z 21 stycznia 2010 r., sygn. Tw 33/09, OTK ZU nr 2/B/2010, poz. 69 – odnośnie do niedopuszczalności, w trybie kontroli abstrakcyjnej, badania konstytucyjności przepisu, który został znowelizowany po wszczęciu postępowania przed Trybunałem). W myśl art. 59 ust. 1 pkt 4 u.o.t.p.TK niedopuszczalne byłoby tym samym wydanie wyroku przez Trybunał Konstytucyjny. *Nota bene* regulacja art. 59 ust. 3 u.o.t.p.TK – jako zastrzeżona wyłącznie dla skarg konstytucyjnych – nie ma zastosowania w niniejszej sprawie. Okoliczność ta przekłada się na odmowę nadania dalszego biegu wnioskowi – w zakresie badania zgodności art. 15zzzzzo ust. 1 ustawy marcowej z art. 2 i art. 153 ust. 1 Konstytucji oraz art. 15zzzzzq ust. 1 pkt 1 tejże ustawy z art. 2 Konstytucji – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 1 u.o.t.p.TK.

4.4. W odniesieniu natomiast do art. 15zzzzzq ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy marcowej należy zauważyć, że uzasadnienie wniosku oraz uzupełniające go pisma procesowe (stanowiącego reakcję na zarządzenie sędziego TK z 11 września 2020 r.) nie czyni zadość wymogowi,

o którym mowa w art. 47 ust. 2 pkt 4 u.o.t.p.TK. Wnioskodawca nie przedstawił bowiem żadnych argumentów za niezgodnością tych przepisów z art. 2 Konstytucji, ograniczwszy się do kwestionowania regulacji zawartej w art. 15zzzzzq ust. 1 pkt 1 ustawy marcowej (w brzmieniu nieobowiązującym).

W tym miejscu należy przywołać stanowisko Trybunału Konstytucyjnego, wyrażone w uzasadnieniu postanowienia pełnego składu z 26 listopada 2019 r., sygn. K 5/16 (OTK ZU A/2019, poz. 66) – wydanego w następstwie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich. Trybunał dokonał wówczas wiążącej – stosownie do art. 37 ust. 1 pkt 1 lit. e *in fine* u.o.t.p.TK – wykładni wskazanego wyżej przepisu u.o.t.p.TK:

„Ustalając warunki właściwego wywiązania się przez podmiot inicjujący kontrolę konstytucyjności prawa z wymogu uzasadnienia postawionego zarzutu niekonstytucyjności, Trybunał Konstytucyjny wielokrotnie wskazywał, że nie czyni zadość rozważanej powinności samo przywołanie przepisu stanowiącego przedmiot kontroli i przepisu będącego wzorcem tej kontroli (nawet wraz z podaniem sposobu rozumienia obu wymienionych przepisów), bez przedstawienia chociażby jednego argumentu wskazującego na niezgodność tych regulacji prawnych. Co więcej, nie realizują rozpatrywanego wymagania również uwagi nazbyt ogólne, niejasne czy też czynione jedynie na marginesie innych rozważań (zob. w szczególności: wyroki pełnego składu TK z 31 lipca 2015 r., sygn. K 41/12, OTK ZU nr 7/A/2015, poz. 102 oraz 4 listopada 2015 r., sygn. K 1/14, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 163; wyroki TK z 5 czerwca 2014 r., sygn. K 35/11, OTK ZU nr 6/A/2014, poz. 61 oraz 13 grudnia 2017 r., sygn. SK 48/15, OTK ZU A/2018, poz. 2, a także postanowienia TK z: 13 stycznia 2015 r., sygn. K 44/13, OTK ZU nr 1/A/2015, poz. 4; 12 maja 2015 r., sygn. K 7/14, OTK ZU nr 5/A/2015, poz. 67; 15 lipca 2015 r., sygn. SK 69/13, OTK ZU nr 7/A/2015, poz. 110; 4 listopada 2015 r., sygn. K 9/14, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 170; 4 listopada 2015 r., sygn. P 45/13, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 171; 4 listopada 2015 r., sygn. P 102/15, OTK ZU nr 10/A/2015, poz. 172; 26 kwietnia 2016 r., sygn. K 4/15, OTK ZU A/2016, poz. 19 oraz 1 marca 2017 r., sygn. K 13/14, OTK ZU A/2017, poz. 10).

(...) Niedochowanie wymogów formalnych wniosku w zakresie jego uzasadnienia skutkuje umorzeniem postępowania z powodu niedopuszczalności wydania wyroku (zob. np. postanowienia TK z 21 stycznia 2015 r., sygn. K 13/13, OTK ZU nr 1/A/2015, poz. 8 oraz z 13 stycznia 2015 r., sygn. K 44/13).

(...) Inaczej, niż brak uzasadnienia, oceniane powinno być uzasadnienie błędne lub nie-trafne, które – o ile nie wpływa na rekonstrukcję sformułowanego zarzutu i wzorców kontroli – nie powinno ani powodować umorzenia postępowania przed Trybunałem, ani też przesądzać o rozstrzygnięciu o zgodności aktu normatywnego z Konstytucją. Trybunał Konstytucyjny nie działa z urzędu, a tym samym nie może modyfikować przedmiotu i wzorców kontroli, wskazanych przez podmiot inicjujący kontrolę konstytucyjności prawa, nie jest jednak związany argumentacją przedstawioną przez inne podmioty, ani w tym sensie, że musi ją zaakceptować, ani w tym sensie, że nie może uwzględnić argumentów przez nikogo niepowołanych. Wręcz przeciwnie, Trybunał jest obowiązany samodzielnie uzasadnić określone rozstrzygnięcie, nie ograniczając się do weryfikacji stanowisk uczestników postępowania, co wynika z niekwestionowanej na gruncie naszej kultury prawnej zasady *iura novit curia* oraz normy wyrażonej w art. 69 u.o.t.p.TK, nakazującej Trybunałowi w toku postępowania zbadać wszystkie istotne okoliczności w celu wszechstronnego wyjaśnienia sprawy”.

Powyższe przekłada się na odmowę nadania dalszego biegu wnioskowi – w zakresie badania zgodności art. 15zzzzzq ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy marcowej z art. 2 Konstytucji – na podstawie art. 61 ust. 4 pkt 2 i 3 u.o.t.p.TK.

5. Rozstrzygnięcie formalne w niniejszej sprawie nie stoi na przeszkodzie, aby wnioskodawca wystąpił z nowym wnioskiem, w którym uczyni przedmiotem kontroli przepisy

ustawy marcowej w ich aktualnym brzmieniu, jak też przedstawi stosowną argumentację prawną.

W związku z powyższym należało postanowić jak w sentencji.

POUCZENIE

Na podstawie art. 61 ust. 5 u.o.t.p.TK wnioskodawcy przysługuje prawo do wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie w terminie siedmiu dni od daty jego doręczenia.